

Frederiksborg Hoppefamilier

Iblandt alverdens hesteavlere er der stor forskel på, hvor meget vægt de enkelte avlsorganisationer lægger på deres hoppestammer.

Inden for fuldblodsindustrien såvel som i varmblodssektoren er værdien af at besidde hopper af bestemte familier bredt anerkendt. Den Engelske Fuldblodshest, Holsteneren og den Svenske Varmblodshest har for længst etableret et nummereringssystem til hoppestammerne, mens Lipizzanere, Oldenborgere og Trakehner dedikerer stammens navn til stamhoppen.

Først for nyligt er hoppefamilierne i Hannover og Westfalen blevet systematiseret gennem det store stykke arbejde gjort af Dr. Claus Schridde.

For Frederiksborghesten ligger systematiseringen af familierne lige til højrebenet, eftersom stambøger på fortræffelig vis dokumenterer afstamningen af langt de fleste hopper tilbage til slutningen af det 19. århundrede.

Alt det kræver, er lidt hårdt arbejde og lidt evner udi kreering af en database.

Genetik

Til at starte med kan man jo spørge sig selv, hvorfor det er interessant at beskæftige sig med hoppepinier.

Almindelig Mendelsk genetik dikterer, at et afkom arver lige dele gener fra faderen og fra moderen; dette gælder for al DNA, der er krøllet sammen til kromosomer inde i cellekernen. For snart længe siden fandt man ud af, at der uden for cellekernen, i de såkaldte mitochondria, også findes DNA. Mitochondria er cellens kraftværk, hvor al forbrændingen af ilt foregår, faktisk fungerer de lidt som en celle inden i cellen.

Ved befrugtning sker blandingen af kromosomerne kun i cellekernen. Den DNA, der skal til for at få mitochondria til at fungere (mt-DNA), findes allerede i æggets egne mitochondria og er en direkte kopi af resten af hoppens mitochondria. Således er der DNA, der kun gives videre fra hop-

pe til hoppe og det er blevet påvist, at der er en meget stor specificitet inden for de enkelte hoppe-slægter. Forskere har undersøgt mt-DNA fra heste, hvis eneste slægtskab var en stamhoppe 9 generationer bagud, og de fandt identisk DNA[1].

Det er også blevet undersøgt, hvor stor diversiteten i mt-DNA er[2], dvs. om der er tale om mange eller få ophavsmødre til moderne heste, og man fandt at den var enormt stor, dvs. der er ikke noget der taler for at moderne rideheste stammer fra en meget lille, oprindelig population af hopper, som det er tilfældet for hingstene (se artikel i forrige nummer af Frederiksborghesten).

På hestens mt-DNA er der identificeret 13 gener, som alle koder for enzymer, der medvirker til forbrændingen af ilt.

Derfor er der flere gode grunde til at kigge nærmere på hoppefamilierne.

Stutterinavne

De færreste vil direkte kunne genkende stammernes navne og relatere dem direkte til nutidens heste. Selv om der sker en stor udveksling og bytten rundt af "efternavne" er der dog enkelte holdepunkter. Tabel 1 giver en kort oversigt:

"Efternavn"	Familie
Skivholme	Norma
Langløkkegård/Toftegård	Hertha Skævinge
Næsdal	Ulla Billerup
Fyrkilde	Lise Sneslev
Torp	Freja Hagelse
Bregnebjerg	Lise Løve
Bettysminde	Fylla Vejleby

Tabel 1: Stutterinavne

Frederiksborg Hoppefamilier

Datamateriale

Som udgangspunkt for analysen er der inkluderet alle hopper kåret i Frederiksborger Hesteavlforeningen fra 1986 til 2005, dvs. de sidste 20 kåringsårgange. I skrivende stund er der ikke adgang til data for kåringsårgang 2006.

For at få lidt overblik er stammerne opdelt i 5 kategorier:

- Hoppelinjer af varmbloodsoprindelse
- Hoppelinjer uden en decideret stamme (3 generationer eller mindre)
- Hoppelinjer, hvor først kendte hoppe er født efter 1950
- Hoppelinjer, hvor først kendte hoppe er født før 1950 (i praksis hovedsageligt mellem 1900 og 1950), samt
- Gamle hoppelinjer, der kan føres tilbage til de første udgaver af stambogen, hvilket i praksis oftest vil sige før år 1900.

Alle hopper må jo nødvendigvis have afstamning tilbage til Ruder Konges tid, men det er ikke alle, der kan dokumentere det. Det kan lige så godt slås fast med det samme, der er ingen hoppelinjer, der kan føres tilbage til det Kongelige Frederiksborgske Stutteri. Desværre. Der røg magien.

Stammerne er som udgangspunkt navngivet efter den første hoppe optaget i Registerstambogen (1920 eller derefter, nummereret med S) eller i Stambogen (før 1920, num. med H). I visse tilfælde er stamhoppen ikke optaget i hverken stambogen eller registerstambogen (num. med F), men to eller flere af hendes afkom har ført linjen op til i dag, og hoppen har derfor fået stammen opkaldt efter sig.

I de efterfølgende tabeller med specifikationer af de enkelte linjer er der angivet et årstal ud for hoppelinjen. Dette tal refererer til den hoppe i stammen med det tidligst kendte fødselsår, dvs. ikke nødvendigvis den navngivende hoppe og det

udelukker heller ikke at tidligere generationer er kendte ved f.eks. navn eller fædrene afstamning.

Statistik over kårede hopper

Perioden 1986 til 2005 er inddelt i 4 blokke (se Tabel 2). Antallet af kårede hopper har ligget nogenlunde stabilt lige under 200 stks. pr. 5 årgange, om end med en anelse svagt faldende tendens. I alt er der kåret 743 hopper over de 20 årgange.

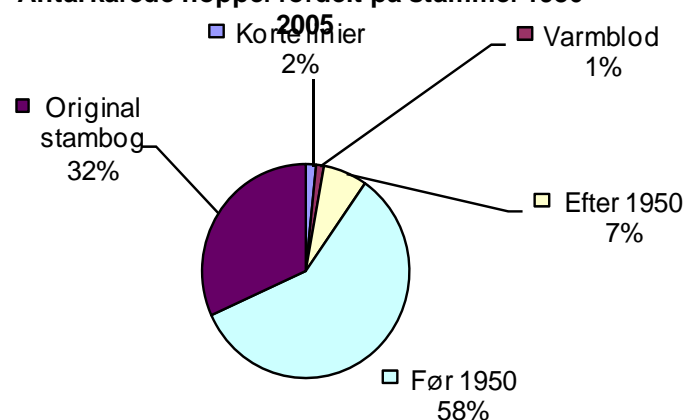
Antallet af stammer der er repræsenteret pr. blok, er noget faldende, startende med 74 ned til 60. Det er ikke de samme stammer, der er repræsenteret hver gang; det totale antal forskellige stammer over de 20 år ligger på 105 stks, hvoraf 19 stammer er af varmbloodsoprindelse eller de kan ikke føres mere end et par generationer bagud.

Kåringsårgange	Antal hopper	Antal stammer
1986-1990	185	74
1991-1995	192	66
1996-2000	188	65
2001-2005	178	60

Tabel 2: Antal hopper og antal stammer repræsenteret fordelt på blokke á 5 kåringsårgange.

Fordelt på de 5 kategorier ser stammerne ud som afbildet på figur 1.

Antal kårede hopper fordelt på stammer 1986-

Figur 1: Antallet af kårede hopper fordelt på stamme-kategorier. Baseret på i alt 743 hopper.

Frederiksborg Hoppefamilier

Figur 1 viser, at kun 1,6 % (afrundet til 2 %) af de totalt 743 kårede hopper er ud af linjer med ukendt afstamning, og kun 1,2 % er af varmbloodsoprindelse. 6,7 % stammer fra linjer, hvis stamhoppe er født efter 1950.

90 % af hopperne kan i hoppelinjen føres mindst 60 år tilbage og mange af dem til 1800-tallet.

Linjer af varmbloodsoprindelse og korte linjer

Kun ganske få individer stammer fra en varmbloodshoppe, herunder både hannoveraner, trakehner og fuldblod, ja sågar en enkelt connemara (Tabel 3). Kategori nr. 2, korte hoppelinjer, repræsenterer i det store og hele hopper, hvis mødre mangler afstamning eller hvis linje kun kan føres en eller to generationer bagud, og det er hovedsageligt forregisterhopper, der findes i denne kategori (Tabel 4). I alt 20 af de 743 hopper tilhører disse kategorier.

Kun en enkelt af stammerne har givet mere end 1 hoppeafkom, nemlig stammen efter Kalenka, hvis moder Tøsen er af ukendt afstamning. Fra denne stamme kommer f.eks. den smukke, sorte Haute Ecole hingst Tyson (v. Milton Torp - Prins Østervang -Kassander/T - Abzug/Hann) og flere topdressurheste, dog avlet i varmbloodsregi og uden frederiksborgerblod.

Stamhoppe	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	Total 1986-1995	Total 1996-2005
Kalenka DS 1155	0	1	0	1	1	1
Øxenholm Baby Jane C 311	0	0	1	0	0	1
Gabrielle DH 0825	0	0	0	1	0	1
Werona NLD 5018	0	0	0	1	0	1
Nausika HT 7421	0	0	0	1	0	1
Schulraetin HA H34249	0	0	0	1	0	1
Gwendilis XX DH 970	0	0	0	1	0	1
Chrimhilda HO H32907	1	0	0	0	1	0

Tabel 3: Oversigt over kårede hopper 1986-2005 fordelt på stammer af varmbloodsoprindelse.

Stamhoppe	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	Total 1986-1995	Total 1996-2005
Blodmosens Madi S 8152	0	0	1	0	0	1
Flicka S 8142	0	0	1	0	0	1
Stella IV Skibstrup S 8292	0	0	1	0	0	1
Arizona Queen S 8165	0	0	1	0	0	1
Mercurii S 8380	0	0	0	1	0	1
Gipsy Vibeholm S 8391	0	0	0	1	0	1
Pernille S 8157	0	0	1	0	0	1
Resine Aunsbjerg S 8162	0	0	1	0	0	1
Regina S 8431	0	0	0	1	0	1
Stella Kærgård S 8058	0	1	0	0	1	0
Beloni Bøgeskov S 8065	0	1	0	0	1	0

Tabel 4: Oversigt over kårede hopper 1986-2005 fordelt på korte stammer.

Nyere linjer (efter 1950)

Kategorien tæller 14 linjer; en samlet oversigt ses i tabel 5.

Stammerne efter Bitten Vejleby, Hvidsok, Nikitta Tornhøj og Puk har ligget forholdsvis stabilt om end det kun er Bitten Vejleby -stammen der ser rigtig "levedygtig" ud, med 8 kårede hopper de seneste 10 år. For de øvrige stammer ser det noget trangt ud. 5 stammer har ikke stillet hoppeafkom i Frederiksborgerregi de seneste 10 år.

Bitten Vejleby er stammomoder til hingsten Jeopardy Fjord. Bitten Vejleby, født 1961, var ikke selv optaget i registret, men fik 3 kårede døtre, Mona Kjærsgård, Sussi Kjærsgård og Lise Kjærsgård. Afstamning ender med Bittens moder Bella Gisinge. Hun var efter National Kromose 378 ud af en rød hoppe. Fra denne linje kommer også Haute Ecole hingsten Zarif Lykkesager (v. Zarif Langløkkegård - Kalle Kastaniely - Tito).

Hvidsok slutter ved hendes mor, Nolli f. 1969 (v. Hamlet S 629). Det er opført at både dennes moder (v. Rubin Hamlet S 525) og mormoder er frederiksborgerhopper, men uden yderligere detaljer.

Ældre linjer (før 1950)

58 % af hopperne er ud af en stamme, hvis stamhoppe er født før 1950, men ikke kan føres tilbage til de første udgaver af Stambogen.

Frederiksborg Hoppefamilier

Stamhoppe	År	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	Total 1986-1995	Total 1996-2005	Trend	Diff
Bitten Vejleby F	1961	3	4	3	5	7	8	↑	1
Hvidsok S 7614	1969	1	0	2	1	1	3	↑	2
Nikitta Tornehøj S 7495	1959	0	0	1	1	0	2	↑	2
Puk F	1969	2	1	1	1	3	2	↓	-1
Tulle S 7435	1957	2	2	0	2	4	2	↓	-2
Angie S 7475	1966	1	1	1	0	2	1	↓	-1
Freja S 8126	1965	0	1	0	1	1	1	-	0
Sabina S 7152	1951	0	1	1	0	1	1	-	0
Silke S 7630	1970	2	3	0	0	5	0	↓	-5
Lotte S 7571	1955	2	1	0	0	3	0	↓	-3
Musse Aggersborg S 6670	1952	1	1	0	0	2	0	↓	-2
Arrogante F	1963	1	0	0	0	1	0	↓	-1
Danella S 7723	1951	1	0	0	0	1	0	↓	-1

Tabel 5: Oversigt over hoppestammer med oprindelse efter 1950. Rækkefølgen er opgjort efter antal kårede afkom i de seneste 10 kåringsår gange fra 1996-2005. Differencen er forskellen mellem de to 10-årsperioder.

Kategorien tæller i alt 435 individer fordelt på 53 hoppelinjer. 9 af disse tager udspring i hopper født i 1940'erne, 12 i 1930'erne, 12 i 1920'erne, 7 i perioden 1910-1920 og 7 i perioden 1900-1910. 6 af linjerne kan føres til før århundredeskiftet. Tabel 6 giver den samlede oversigt.

Hestene i denne kategori er spredt ud over mange forskellige hoppelinjer, men mange af dem står svagt, med kun enkelte fremstillede individer og en nedadgående tendens. 8 linjer er repræsenteret med 10-18 afkom og en opadgående tendens, disse står forholdsvis stærkt.

Stella Strandagergård-linjen har stillet 18 afkom de seneste 10 år. I forhold til perioden 1986-1995 er den gået frem med 10 stks. afkom og det ser således ud til, at der avles mere intensivt på stammen nu, end det har været tilfældet tidligere. Normastammen har i begge perioder stillet med ca. samme antal afkom, og er således den stamme, der har givet flest hopper set over 20 år. Linjerne Lise Sneslev, Ulla Billerup, Lise Forlev og Rita Brændekær har ligeledes set stor fremgang i de seneste 10 år, mens især linjen efter Fylla Vejleby er gået stærkt tilbage; Bettysminde-hestene er ud af denne linje.

15 af stammerne har ikke stillet hoppeafkom de seneste 10 år, og 7 af stammerne har kun stillet 1 hoppeafkom i samme periode, heraf er 2 af stam-

merne dog gået frem i forhold til den foregående periode (Monde Danstrup og Lise Egholm).

Stella Strandagergård var født i 1922 på Strandagergård i Melby, rød med blis og sok venstre bag, kåret i II Kl. A 1928 og efter Sigurd Brederød. Moderen Hertha født 1915 og kåret i Kl. B var efter en ukåret Pommery-søn og Stella kåret i Kl. A. Den er i dag ikke tilknyttet et fast "efternavn", men heste fra bla. Albæk og Ravnsgård stammer herfra, ligeledes gør hingsten Kejser af Iglso.

Hoppen Norma stammer fra Gørløse, en Skjold-datter kåret i Kl. B 1923. Det er primært gennem datteren Inga II, at linjen er ført op, med 4 registrerede hoppeafkom samt en kåret og en ukåret, men avlsaktiv hingst. Senere hen har linjen bla. fået efternavnene Skivholme og Hegnsbo, hvilket udgør en stor del af de 31 hopper i tabellen.

I denne kategori findes også den nu meget populære palominostamme Nette med udspring i hoppen Guldborg, født 1946, der i dag har givet hingste som Nigeria og Salisbury Vejleby.

Stammen Stella Laugø var engang hyppigt set, bla. gennem hingstene Frode Halsnæs, Rex Tranegård, Aladdin Tranegård, Kvik Tranegård og ikke mindst hoppen Stella Bregnerød, der gav hingstene Magyar og Prins Bregnerød; stammen har kun opnået 2 kårede hopper over de sidste 10 år, hvilket dog er 1 mere end de foregående 10 år. Linien

Frederiksborg Hoppefamilier

Stamhoppe	År	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	Total 1986-1995	Total 1996-2005	Trend	Diff
Stella Strandagergård S 0809	1915	4	4	10	8	8	18	↑	10
Norma S 0727	1907	9	5	9	8	14	17	↑	3
Lise Sneslev S 2539	1921	2	6	8	6	8	14	↑	6
Ulla Billerup S 1087	1921	5	2	3	11	7	14	↑	7
Lise Forlev S 2922	1932	2	6	8	5	8	13	↑	5
Molly Søgård S 4148	1935	3	8	6	7	11	13	↑	2
Rita Brændekær S 1547	1925	0	4	6	6	4	12	↑	8
Gulla Bjergsted S 4153	1909	5	4	6	4	9	10	↑	1
Thyra Holmegård S 2869	1934	6	3	3	5	9	8	↓	-1
Lotte Langemark S 5017	1931	3	4	5	3	7	8	↑	1
Freja Hagelse S 0009	1892	3	3	5	2	6	7	↑	1
Nette S 6845	1946	0	3	1	6	3	7	↑	4
Lise Tjæreby S 1611	1914	4	3	3	4	7	7	-	0
Dina Sigersted S 2087	1928	1	2	2	4	3	6	↑	3
Lise Løve S 3038	1926	3	2	3	2	5	5	-	0
Bruna Lyngå S 3066	1928	3	2	3	1	5	4	↓	-1
Fylla Vejleby S 5251	1919	4	7	2	2	11	4	↓	-7
Grethe Annisse S 1317	1926	5	3	2	2	8	4	↓	-4
Ilse S 6903	1948	6	3	3	1	9	4	↓	-5
Maja S 0171	1901	1	2	1	3	3	4	↑	1
Randi S 0876	1914	2	0	2	2	2	4	↑	2
Stella Egholm S 1805	1933	2	3	3	1	5	4	↓	-1
Tulle Engvang S 2123	1929	2	1	2	1	3	3	-	0
Flicka S 6889	1948	5	4	2	1	9	3	↓	-6
Lotte Bangholm S 6723	1949	0	0	1	1	0	2	↑	2
Stjerna Engegård S 3519	1931	2	4	1	1	6	2	↓	-4
Musse Grenå S 3106	1937	1	2	1	1	3	2	↓	-1
Musse Ny Gyregård S 5407	1942	2	2	1	1	4	2	↓	-2
Stella Laugø S 1208	1917	1	0	1	1	1	2	↑	1
Stjerne S 6927	1944	3	2	2	2	5	2	↓	-3
Thyra F 2334	1901	2	2	1	1	4	2	↓	-2
Musse Vejrmøllegård S 1500	1889	1	2	1		3	1	↓	-2
Monde Danstrup F 1216	1898			1		0	1	↑	1
Lusse Himmelev S 2169	1907	1	2	1		3	1	↓	-2
Lise Egholm S 3878	1939				1	0	1	↑	1
Gunny Koed S 4344	1930	1		1		1	1	-	0
Fylla Søvang S 4938	1926	2	1		1	3	1	↓	-2
Anne-Lise Langskiftegård S 2093	1933	1		1		1	1	-	0
Olga Silkemose S 0109	1887	1	2			3	0	↓	-3
Musse Korshøj S 4672	1943	1	2			3	0	↓	-3
Brunette Østerlund S 0502	1901	2	1			3	0	↓	-3
Rita Stiesholm F 2164	1892		2			2	0	↓	-2
Hertha Græsegård S 4067	1877	1	1			2	0	↓	-2
Ditte S 7340	1947	1				1	0	↓	-1
Herta Frostegård S 0597	1912		1			1	0	↓	-1
Jytte Charlottenlund S 5103	1936	1				1	0	↓	-1
Lis Tøstrup S 6622	1938	1				1	0	↓	-1
Rikke F 0589	1920	1				1	0	↓	-1
Sara Næsby S 0126	1910		1			1	0	↓	-1
Stjerna S 7048	1940	1				1	0	↓	-1
Thekla Hedegård S 7860	1921	1				1	0	↓	-1
Ville S 0287	1908		1			1	0	↓	-1
Flora Danstrup S 1569	1926	1				1	0	↓	-1

Tabel 6: Kårede hopper i perioden 1986-2006 fordelt på stammer i kategorien Ældre linjer. Rækkefølgen er opgjort efter antal hoppeafkom i kåringsårgangene 1996-2005. Differencer er forskellen mellem de to 10-årsperioder.

Frederiksborg Hoppefamilier

oprinder fra Tranegården i Laugø, Helsingø, hvor den først dokumenterede hoppe er Emmy II.

Yderligere kan det nævnes at pintohingsten Marrot's Gay Pamus, der bærer 37,5 % Frederiksborg-blod, er ud af Ville-linjen.

Gamle stammer

De gamle stammer er fordelt på 19 forskellige stamhopper. Tabel 7 viser fordelingen af kårede hopper pr. stamme.

De to absolut stærke stammer findes i denne kategori; Hertha Skævinge-linjen, der de sidste 20 år har leveret 74 kårede hopper (10 %) og har vist fremgang på 12 hopper de seneste 10 år. Hertha Damsmosegård-linjen er den anden stærke stamme, der har givet i alt 43 hopper på 20 år (6 %) og har haft en mindre fremgang på 5 stks. de seneste 10 år.

Thyra Værfeldtsgård-stammen er gået stærkt tilbage og har de sidste 10 år kun stillet med 7 hopper, mod 16 de første 10 år.

Det har før været prøvet "officielt" at opdele frederiksborghestene i stammer. I Elitestambogen fra 1928 er der første 3 hoppelægter "udnævnt". Nr. 1 var Dobra-stammen, nr. 2 Damsmose-stammen og nr. 3 Brederød-stammen. Efter nogle års pause fulgte fortsættelsen i 1935 med nr. 4, Kromose-stammen og nr. 5, Engelsborggård-stammen.

Alle slægterne var udvalgt, fordi de siden stambogens oprettelse havde været de mest udbredte stammer både med hensyn til udbredelse af hoppelinjen og produktion af hingste. Konsulent Alf Søndergård skriver i forordet: "Selv om hingstene på fædrene side som regel er led i de bærende hingstelinjer, så viser det sig dog, at de også i de fleste tilfælde er knyttet til bestemte hoppelægter, "Avlscentre", hvor ejerne har ofret deres interesse, dygtighed og erfaring også på hestene". Herefter uddøde forsøget af på grund af manglende finansiering. Fælles for stammerne er, at de er Sjællandske, primært fra Frederiksborg Amt, på trods af at nogle af de Bornholmske stammer på daværende tidspunkt faktisk var lige så stærke.

Stambog	År	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	Total 1986-1995	Total 1996-2005	Trend	Diff
Hertha Skævinge H 0775	1897	17	14	22	21	31	43	↑	12
Hertha Damsmosegård H 0312	1878	6	13	12	12	19	24	↑	5
Thyra Værfeldtsgård H 0646	1878	10	6	3	4	16	7	↓	-9
Dyveke H 1203	1893	5	4	3	3	9	6	↓	-3
Jenny Rugård H 1010	1872	2	2	3	3	4	6	↑	2
Frejda H 0351	1876	4	5	4	1	9	5	↓	-4
Robine Nåby H 0715	1901	0	1	2	2	1	4	↑	3
Tulle Brokbjerg H 0809	1903	1	4	3	1	5	4	↓	-1
Brunette Galøgaard H 0421	1894	1	1	1	2	2	3	↑	1
Ophelia Fodby H 0617	1893	2	1	1	2	3	3	-	0
Tulle Bognæsgård H 0968	1901	1	2	1	2	3	3	-	0
Rosa Søgård H 0544	1902	3	3	2	0	6	2	↓	-4
Zampa BO 016	1849	1	4	1	1	5	2	↓	-3
Jutta Risbygård H 0727	1877	1	0	1	0	1	1	-	0
Thyra Timannegård H 0878	1900	1	1	1	0	2	1	↓	-1
Thyra Ågård H 0871	1898	1	0	1	0	1	1	-	0
Molly H 0500	1887	1	1	0	0	2	0	↓	-2
Stella Hald H 0600	1901	1	0	0	0	1	0	↓	-1
Vesta II H 0489	1899	1	0	0	0	1	0	↓	-1

Tabel 7: Kårede hopper i perioden 1986-2006 fordelt på stammer i kategorien Gamle stammer. Rækkefølgen er opgjort efter antal hoppeafkom de seneste 10 år. Differencen er forskellen mellem de to 10-årsperioder.

Frederiksborg Hoppefamilier

Fra den tabel 7 er det jo tydeligt, at af disse 5 stammer har kun Damsmose-stammen overlevet, men den står til gengæld stærkt. Det er en af de stammer, der i dag ikke er direkte knyttet til et bestemt stutteri eller gård, idet den er temmelig forgrenet, startende allerede med Hertha's to døtre Gyriha og Gunda. Damsmose-stammen har haft en lidt speciel indflydelse på frederiksborge-ravlen, idet man en kort periode anvendte den russiske traverhingst Nepoditnik. Det gav to afkom, Nanno og Nepedulle, hvoraf sidstnævnte blev mor til hingsten Saladin Damsmosegård, der blev benyttet temmelig meget. Derved fik man "et stænk af en særlig ren og hurtig travbevægelse ind i avlen" [3]. Hertha Damsmosegårds afstamning var v. Admiral (sønnesøn af Hamlet) u. Gerda f. 1883 v. Cirkas u. Lussa f. 1878 v. Regner fra Stutteriet u. datter af Sigurd.

Hertha Skævinges slægt er i høj grad udbredt via Frederikke Toftegård (*1942), der er stammomoder til Langløkkegårdhestene (dog ikke hingsten Zarif Langløkkegård, der er af Norma-stammen). Hertha Skævinge var efter Hejmdal ud af en militærhoppe, der sandsynligvis også bar Frederiksborgblod. Hun var født 1897 i Skævinge, men var tillagt i Ringsted. Ved optagelsen i stambogen i 1916 havde hun fået 12 føl; det var hoppen Thala født 1915 der, som mormoder til Frederikke Toftegård, førte linien op.

Flere af Bornholmske gårde var i starten af 1900-tallet veritable avlscentre for Frederiksborgheste, herunder Vejmøllegård, Timannegård, Risbygård, Tvillinggård mfl., men det er stammen fra Værfeldtsgård, der holder op til i dag, om end den ikke står nær så stærkt som de to ovennævnte. Thyra Værfeldtsgård var født i 1897 på Runegård, brun, og afstamningen var v. Stanley u. Boldine født 1878 v. Bourlington II u. Grå hoppe på Runegård v. G1 Frode. Hun gav flere hoppeafkom, der blev solgt til Bornholms Avlscenter, men det er gennem datteren Lotte Værfeldtsgård, at stammen er ført op til i dag. Hingstene Arkebal og Marco Lyø er ud af denne stamme.

Jenny Rugård stammer fra Strø Rugård i Skævinge, en skimlet hoppe efter Frode Borup u. en sort hoppe samme sted f. 1886 v. Sort u. en sort hoppe fra Stenlille født 1872 v. Sigurd. Flere døtre og døtresdøtre fik særdeles gode skudsmål ved fremstillingerne, men stammen blev ikke så udbredt som f.eks. Hertha Skævinge og Hertha Damsmosegård. I dag kendes stammen oftest med stutterinavnet Mosevang.

Zampa var ikke optaget i den første stambog, men er nummereret efter J. Jensens opgørelse over Bornholms Hesteavl og hun var ophavshoppen til den engang meget udbredte Tvillinggårdstamme. Zampa var efter Bourlington II, en hingst af halvblodsafstamning, der virkede på både Fyn og Bornholm. Zampas mormoder, en mørkebrun forædlet hoppe født 1849 efter Young Pot-8-Os, er sidst kendte hoppeled. Stammen er i dag kun repræsenteret ved ganske få afkom.

Molly-linjen ser ud til at stå meget svagt med sidste fremstillede hoppe i 1992. Denne hoppe er stadig avlsaktiv, men har til dato desværre kun givet hingsteafkom. Molly's mormor Thora var født i 1887.

Hoppen Vesta II er stammomoder til hingsten Kazahr og linjen har tidligere givet mange hingste. Der ser ikke ud til at være flere feminine arvetagere til denne familie.

Afslutning

For lige til sidst at opsummere, er der i Frederiksborgerregi fremstillet hopper fra 105 forskellige stammer i perioden 1986-2005, hvoraf de 8 er af varmblodsoprindelse og de 11 ikke kan føres ret langt bagud. 14 af linjerne er startet efter 1950, 53 linjer fra 1900 til 1950 og 19 linjer kan føres til det nittende århundrede.

Af alle de nævnte stammer er det to af de ældste, der står allerstærkest, nemlig Hertha Skævinge-stammen, der over 20 år har givet 74 hopper (10 %) til avlen, mens nummer 2 er Hertha

Frederiksborg Hoppefamilier

Damsmose-stammen, der har givet 43 hopper (6 %).

26 af de 82 stammer, der tæller kategorierne før og efter 1950 samt "Gamle stammer", har leveret 2 eller færre hoppeafkom til avlen de seneste 20 år, heriblandt er også nogle af fortidens meget bety-
dende stammer, f.eks Risbygårdsstammen.

METZ

Referencer

- 1 Bowling et al: Verification of horse maternal lineage based on derived mitochondrial DNA sequence
- 2 Sandberg et al: Widespread origin of domestic horse lineages
- 3 IC Christensen: "Heste i 100 år"
- 4 De Samvirkende Danske Landboforeningers stambog [...over frederiksborgheste]1894-1968
- 5 FHF Hoppestambog 1974-2001

Dette er en redigeret udgave af en artikel af samme forfatter tidligere trykt i medlemsbladet Frederiksborghesten.

